

איל נגוז הממחיש את הסיפור ההיסטורי בגן לאומי יודפת העתיקה צילום אורי ארליך

תל יודפת הוכרז כגן לאומי – סמל לגבורה

בתחילת 2016 הוכרז האתר הארכיאולוגי תל יודפת השוכן בגליל התחתון כגן לאומי "יודפת העתיקה". הגן נחנך בטקס מרגש שהתקיים ב־10 במרס במעמד ראש הממשלה מר בנימין נתניהו, שר העלייה והקליטה והשר לירושלים מר זאב אלקין, ראש המועצה האזורית משגב מר רון שני ומנכ"ל רשות הטבע והגנים מר שאול גולדשטיין. בתקופת בית שני התקיים במקום יישוב יהודי. עם פרוץ המרד הגדול ברומאים (בשנת 66 לספירה) בוצרה יודפת על ידי מפקד הגליל יוסף בן־מתתיהו, שקבע בה את מושבו. לאחר 47 ימי מצור קשים והדיפת האויב הרומאי נכבשה העיר, רבים מתושביה שלחו יד בנפשם ואחרים נהרגו בקרבות פנים אל פנים. בזכות כתביו של בן־מתתיהו ידוע לנו סיפורה ההיסטורי של יודפת הקדומה והיא עדות לגבורה. בשנים האחרונות נעשתה באתר הארכיאולוגי עבודת שימור רבה המציגה וממחישה את הסיפור

ההיסטורי, בסיועם של המועצה האזורית משגב, האגף לתוכנית מורשת במשרד ראש הממשלה, רשות העתיקות, רשות הטבע והגנים ומכון כנרת לארכיאולוגיה גלילית במכללת כנרת.

דגים בחוכמה

בחודש ינואר סיירו בשמורות הטבע באילת 15 דייגים מיפו העוסקים בדיג כמקור פרנסה. במהלך הסיור הם ביקרו בשמורת טבע חוף אלמוג ובמצפה התת־ימי, כדי לחדד את הצורך בדיג מבוקר שאינו פוגע במינים בסכנת הכחדה. הסיור היה שיאו של תהליך הידברות בין דייגי יפו לרשות הטבע והגנים. תהליך זה כלל סדרת מפגשים, שנועדה ליצור תקשורת חיובית בין הצדדים ולהוביל ללמידה משותפת של הצרכים ולמציאת האינטרס המשותף בשמירה על הים. במהלך המפגשים נערכה לדייגי יפו סקירה על מיני הדגים, חסרי החוליות והיונקים הימיים, היוצרים יחדיו מערכת אקולוגית עדינה ומורכבת. כמו כן, הושם דגש רב על המינים

בסכנת הכחדה המוגנים על פי חוק ואסורים לדיג, בהם הכרישים, חתולי הים והגיטריניים וכן הסרטן הגדול והמרשים כפן גושמני.

הצמחים עברו דירה

בחודש פברואר התגייסו תלמידי כיתה ה' מבית ספר דרכי נועם בקצרין להצלתן של רקפות ועיריות מאתרי בנייה ברובע 10, העתיד להיבנות במערב העיר. בכל שנה לאחר האביב מתים עליהם ופריהם של הצמחים, אך בקרקע נשארים חיים איברי אגירה תת־קרקעיים כגון פקעת או בצל. אם השטח שבו הם נמצאים מיועד להריסה, אפשר להעתיק את איברי האגירה הללו למקום אחר, ובכך להציל את הצמחים. את מבצע ההצלה של הצמחים מקצרין יזם מרכז חינוך והסברה גולן של רשות הטבע והגנים בשיתוף עם תושבים מקצרין, לאחר שתושבים שומרי טבע התריעו על קיומם של הפרחים באזור המיועד להקמת השכונה החדשה. למבצע הוזמנו תלמידי כיתה ה', אשר חפרו ומצאו עשרות פקעות של רקפות

ועיריות, העבירו אותן בזהירות אל דליים ושתלו אותן בגן מקלט שהוקם בבית הספר דרכי נועם. למבצע סייעו פקחי הגולן של רשות הטבע והגנים, ראש המועצה דימי אפרצב ונציגי המועצה, חברים בקהילה וכמובן, צוות המורים הנפלא.

חקלאי – יש לנו פתרונות בשבילך

בישראל חיות אוכלוסיות גדולות של חיות בר בקרבת יישובים ושטחים חקלאיים, המסתמכות במידה רבה על האשפה והתוצרת החקלאית כעל מקורות מזון. קרבה זו יוצרת מגוון רחב של עימותים בין חיות הבר לאדם, הנובעים בעיקר מהנזק שמסבות חיות הבר לחקלאות. בחודש ינואר התקיימה בערבה התערוכה החקלאית השנתית. רשות הטבע והגנים הקימה בה דוכן הסברה ונתנה בו ייעוץ לחקלאים מכל הארץ בדבר עימותים אלו. נציגי הרשות בדוכן הציעו שיטות המקטינות את החיכוך בין החקלאים לחיות הבר בלי לפגוע באחרונות, כגון גידור חלקות חקלאיות ושימוש באמצעי הגנה בטכנולוגיה מתקדמת. נוסף לכך קיימה הרשות מפגשים עם כ־400 עובדים זרים העובדים בחקלאות ומקורם במדינות המזרח, רובם מתאילנד, בסיוע מתורגמנית לשפה התאית. במפגשים אלו הוצגו חשיבותן של חיות הבר בישראל, האיסור לצוד אותן והעונשים הקבועים בחוק לעובד זר שייתפס צד או מניח מלכודת לחיות בר.

המרכז הלאומי לאקולוגיה אקוויטית

עולם החי והצומח במקווי המים עשיר וייחודי. ואולם, רבים ממקווי המים ברחבי העולם וגם בישראל נפגעו או נעלמו כליל בעשורים האחרונים, בעיקר עקב פעילות בנייה, זיהום וניתוק בין המקוויים. כדי לשמור על מקווי המים לאורך זמן ולסייע לקובעי המדיניות בישראל בהגנה על המגוון הביולוגי ובניהול בר־קיימא של מקווי מים במדינה, הוקם לפני כשנה "המרכז

הסברה לעובדים זרים על איסור הציד של חיות בר צילום דורון

מצילים את הצמחים בקצרין צילום נעמה מנספלד

הלאומי לאקולוגיה אקוויטית". המרכז הוא פרי יוזמה של רשות הטבע והגנים, המשרד להגנת הסביבה ומוזיאון הטבע ע"ש שטיינהרדט באוניברסיטת תל אביב. בכוונת המרכז לרכז את המידע הקיים עד כה על המגוון הביולוגי בבתי גידול לחים, לאסוף מידע נוסף באמצעות מחקרים וסקרים ולפתח וליישם תוכנית לאומית לניטור בתי הגידול הלחים ולהגנה עליהם. בשלב הראשון תוקם מערכת ארצית לניטור ביולוגי של נחלי ישראל, ובה ייאספו נתונים על מצבם של הנחלים. מידע זה ישמש כלי תומך בקבלת החלטות לשיקום הנחלים, להגנה עליהם ולקביעת מדיניות ארצית.

מעבר חצייה עילי

בעשורים האחרונים נסללים בישראל עשרות כבישים בין־עירוניים שמאפשרים לנו להגיע לכל מקום ומהר. ואולם, סלילת הכבישים בשטחים הפתוחים קוטעת בתי גידול ובכך תוחמת את חיות הבר לשטחים מצומצמים ומונעת מהן לעבור לשטחים אחרים. יש מקומות שבהם

הסברה לעובדים זרים על איסור הציד של חיות בר צילום דורון

מעבר עילי לחיות בר צילום טליה אורון

החיות יכולות לחצות את הכבישים אך בכך מסכנות את חייהן, וחיות בר דרוסה השוכבת לצד הכביש היא לצערנו מחזה שכיח לנוסעים בכבישים הבין־עירוניים. חציית כביש על ידי בעלי חיים מסכנת אף את חיי הנהגים. על כן גשרים עיליים מעל הכבישים, שנבנים במיוחד למעבר של חיות בר בין שני צדי הכביש, הם פתרונות בטוחים, מעין מעברי חצייה לחיות. לאחרונה הסתיימו העבודות לבנייתו של מעבר עילי חדש מעל לכביש 85, באזור צומת עמיעד. המעבר מקשר בין רכסי הגליל העליון המזרחי לרכסי הגליל התחתון המזרחי ומורדות הכנרת. שני שטחים אלו נותקו זה מזה עם סלילת הכביש לפני כ־30 שנה, אך כעת הם מחוברים ואוכלוסיות בעלי חיים, בהן צבאים, צבי יבשה ואפילו לטאות קטנות, שהכביש היה להן למחסום בלתי עביר, יכולות לעבור ביניהם בחופשיות.

המדור מאת אגף ההסברה ברשות הטבע והגנים